Takelma

El **takelma** /təˈkɛlmə/[1] és la llengua ameríndia parlada pels takelmes, originaris del sud-oest d'Oregon. L'autònim usat pels takelmes era *taakelmàʔn* (de < *taa-kemá-aʔn*: a.lo.llarg-riu-persona, 'persona [que viu] al llarg del riu').

Takelma	
Taakelmàʔn	
Tipus	llengua, llengua morta i llengua extinta
Parlants	
extinta v. 1940 principalment a Oregon	
Parlat a	Estats Units
Classificació lingüística	
Penutià (?) Takelma	
Característiques	
Sistema d'escriptura	alfabet llatí
Codis	
ISO 639-1	Cap
ISO 639-2	-
ISO 639-3	tkm
Glottolog	take1257 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/take1257)
IETF	tkm

Contingut

Dialectes
Classificació
Relacionis genealògiques
Descripció lingüística
Fonologia
Lèxic
Referències
Bibliografia

Dialectes

Distribució de les llengües takelma

- Latgawa (Latkawa o Hanesak), parlat en sud-oest d'Oregon al llarg de l'alt riu Rogue
- **Takelma** de les terres baixes, parlat a la vall del Rogue.

Existeix possiblement un dialecte cow creek parlat també al sud-est d'Oregon al llarg del riu Umpqua Sud, Myrtle Creek i Cow Creek.[2]

Classificació

Relacionis genealògiques

El takelma és una llengua aïllada, alguns autors proposen que podria existir parentiu amb el kalapuya i parlen d'una família takelmana (o Takelma-Kalapuyana) al costat de les llengües kalapuya (Swadesh 1965, Shipley 1969). No obstant això, una recent publicació de Tarpent i Kendall (1998) troba aquesta relació infundada en raó a les extremes diferències entre les estructures morfològiques del takelma i de les llengües kalapuya.

Àdhuc subsisteix molta especulació sobre si el takelma (juntament amb el grup kalapuya i uns altres) pugui formar part de la hipotètica macrofamília penutiana, d'acord amb la tesi d'Edward Sapir de 1922 *The Takelma Language of Southwestern Oregon*.[3]

Descripció lingüística

Les primeres dades lingüístiques sobre el takelma van ser recopilats per Hazen (1857), Barnhardt (1859), Dorsey (1884), St. Claire (1903-04). El principal treball és el realitzat per Sapir que va treballar amb una sol parlant, Frances Johnson (Gwísgwashãn), durant un mes i mig en l'estiu de 1906 a la reserva de Siletz, sobre la base d'aquest treball Sapir va publicar un esbós gramatical (1912) i va recollir nombrosos textos. F. Johnson parlava baix takelma (takelma pròpiament dit). En 1933 Harrington va compilar un diccionari treballant amb F. Johnson i altres dues parlants. En 1934 Philip Drucker treballà amb un parlant anomenat Willie Simmons, parlant de latkawa (hanesak).

Fonologia

L'inventari de consonants del takelma és el següent:

		Bilabial	Alveolar		Postalveolar o palatal	Velar		Glotal
			central	Lateral		sonora	sorda	
Oclusiva	no-aspirada	p	t				k	ʔ
	aspirada	pʰ	tʰ				kʰ	
	Ejectiva	pʼ	tʼ				kʼ	
Africada	Ejectiva		ʦʼ		ʧʼ			
Fricativa			s	ɬ	ʃ		x	h
Nasal		m	n					
Aproximant				l	j	w	ʍ	

Lèxic

- [mìːʔskaʔ] - un
- [kàːʔm] - dos
- [xìpiní] - tres
- [kamkàm] - quatre
- [déːhal] - cinc
- [haʔiːmìʔs] - sis
- [haʔiːkàːʔm] - set
- [haʔiːxín] - vuit
- [haʔiːkó] - nou
- [ìxtiːl] - deu

Referències

1. Laurie Bauer, 2007, *The Linguistics Student’s Handbook*, Edinburgh

2. Don Macnaughtan. «American Indian Languages of Western Oregon (http://www.lanecc.edu/library/don/orelang.htm)». *Lane Community College Library*. [Consulta: 4 setembre 2012].
3. Sapir, Edward. «II». A: *The Takelma Language of Southwestern Oregon (http://books.google.cat/books?id=2i0TAAAAYAAJ)*. Bulletin 40. Bureau of American Ethnology, 1922, p. 1–296.

Bibliografia

- Shipley, William (1969): "Proto-Takelman", *International Journal of American Linguistics*, Vol. 35, No. 3 (Jul., 1969), pp. 226-230.
- Campbell, Lyle (1997): *American Indian languages: The historical linguistics of Native America*. New York: Oxford University Press. ISBN 0-19-509427-1.
- Goddard, Ives (Ed.). (1996). *Languages*. Handbook of North American Indians (W. C. Sturtevant, General Ed.) (Vol. 17). Washington, D. C.: Smithsonian Institution. ISBN 0-16-048774-9.
- Mithun, Marianne. (1999). *The languages of Native North America*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 0-521-23228-7 (hbk); ISBN 0-521-29875-X.
- Sturtevant, William C. (Ed.). (1978-present). *Handbook of North American Indians* (Vol. 1-20). Washington, D. C.: Smithsonian Institution. (Vols. 1-3, 16, 18-20 not yet published).

Obtingut de «https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Takelma&oldid=24088926»

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 14 jul 2020 a les 13:01.

El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.